

INFORMACIJA

O ZAKLJUČIVANJU UGOVORA O KOORDINACIJI PRILIKOM PLANIRANJA, NAJAVE, PRIJAVE, IDENTIFIKACIJE I OBEZBJEĐENJA LETOVA CIVILNIH I VOJNIH VAZDUHOPLOVA IZMEĐU MINISTARSTVA ODBRANE CRNE GORE I KONTROLE LETENJA SRBIJE I CRNE GORE SMATSA DOO BEOGRAD

Ministarstvo odbrane Crne Gore i Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA doo Beograd zaključili su 30. marta 2018. godine Ugovor o civilno-vojnoj saradnji u upravljanju, kontroli i zaštiti vazdušnog prostora Crne Gore, čiji su predmet zajedničke obaveze ugovornih strana u ovoj oblasti.

Članom 2 ovog Ugovora definisano je da je Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA doo Beograd pružalac usluge u vazdušnoj plovidbi u vazdušnim prostorima Crne Gore i Srbije, a u skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju („Sl. list CG“, br: 30/12, 30/17, 82/20). Kao pružalac usluge u vazdušnoj plovidbi, SMATSA doo obezbjeđuje uslove za sigurno i bezbjedno obavljanje vazdušnog saobraćaja u vazdušnom prostoru Crne Gore, a što realizuje kroz najave, prijave, identifikaciju i obezbjeđenje letova civilnih i vojnih vazduhoplova.

Članom 27 ovog Ugovora definisan je način na koji Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA doo Beograd dostavlja podatke Vazduhoplovnom operativnom centru Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore za potrebe upravljanja, kontrole i zaštite vazdušnog prostora Crne Gore.

U cilju definisanja preciznih procedura koje se odnose na koordinaciju između Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore i Kontrole letenja Srbije i Crne Gore SMATSA doo Beograd, prilikom planiranja, najave, prijave, identifikacije i obezbjeđenja letova civilnih i vojnih vazduhoplova, u skladu sa regulatornim zahtjevima i preporučenom praksom iz oblasti pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi i civilno-vojnoj koordinaciji, neophodno je zaključiti poseban Ugovor koji se bavi ovom problematikom.

Zaključivanje ovog Ugovora predstavlja preduslov za implementaciju sistema za civilno-vojnu koordinaciju između jedinice kontrole letenja i subjekta protiv-vazduhoplovne odbrane (CIMACT sistem – Civil Military ATM Air Defence Co-ordination Tool), a koji će doprinijeti bezbjednijem letenju vojnih i civilnih korisnika vazdušnog prostora, kao i efikasnijoj kontroli i zaštiti vazdušnog prostora.

Realizacija ovog Ugovora ne stvara finansijske obaveze za Ministarstvo odbrane Crne Gore jer će sva neophodna finansijska sredstva potrebna za njegovu implementaciju obezbjediti Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA doo Beograd.

Ugovor o koordinaciji prilikom planiranja, najave, prijave, identifikacije i obezbjeđenja letova civilnih i vojnih vazduhoplova

Zaključen između:

1. Ministarstvo odbrane Crne Gore, (u daljem tekstu: Ministarstvo odbrane), Jovana Tomaševića br. 29, 81 000 Podgorica, koje zastupa ministar mr Predrag Bošković, i
2. Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA doo Beograd (u daljem tekstu: SMATSA), Trg Nikole Pašića br.10, 11000 Beograd, PIB 103170161, MB 17520407 koju zastupa direktor Predrag Jovanović,

(u daljem tekstu: Ugovorne strane)

Ugovorne strane saglasno konstatuju:

- 1) Da su zaključile Sporazum o poslovno tehničkoj saradnji br. 803-7412/3 od 08.10.2013. godine i ATM.00 – 554/1 od 30.09.2013. godine (u daljem tekstu: Sporazum) kojim su se saglasile o uspostavljanju međusobne saradnje u obimu regulisanom zajedničkim interesima, a u skladu sa regulatornim zahtjevima i preporučenom praksom iz oblasti pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi i civilno vojnoj koordinaciji;
- 2) Da su zaključile Ugovor o civilno-vojnoj saradnji u upravljanju, kontroli i zaštiti vazdušnog prostora Crne Gore broj 014/1-8/44-2 od 26.11.2019. godine i broj ATM.12 – 257/1 od 30.03.2018. godine čiji su predmet zajedničke obaveze Ugovornih strana u civilno-vojnoj koordinaciji i saradnji u upravljanju, kontroli i zaštiti vazdušnog prostora Crne Gore, a u skladu sa regulatornim zahtjevima i preporučenom praksom iz oblasti pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi i civilno vojnoj koordinaciji.
- 3) Da u skladu sa Ugovorom o civilno-vojnoj saradnji u upravljanju, kontroli i zaštiti vazdušnog prostora Crne Gore broj 014/1-8/44-2 od 26.11.2019. godine i broj ATM.12 – 257/1 od 30.03.2018. godine zaključuju ovaj Ugovor o koordinaciji prilikom planiranja, najave, prijave, identifikacije i obezbjeđenja letova civilnih i vojnih vazduhoplova (u daljem tekstu Ugovor), kojim se bliže i konkretnije realizuju pojedini poslovi i zadaci u vezi sa koordinacijom prilikom planiranja, najave, prijave, identifikacije i obezbjeđenja letova civilnih i vojnih vazduhoplova;
- 4) Da se na ovaj Ugovor primjenjuju važeći zakon, podzakonski akti i međunarodni standardi iz člana 2 Ugovora o civilno-vojnoj saradnji u upravljanju, kontroli i zaštiti vazdušnog prostora Crne Gore broj 014/1-8/44-2 od 26.11.2019. godine i broj ATM.12 – 257/1 od 30.03.2018. godine;

Predmet Ugovora

Član 1

Predmet ovog Ugovora su zajedničke obaveze Ugovornih strana kojima se konkretnije uređuju pojedini poslovi i zadaci u vezi sa koordinacijom prilikom planiranja, najave, prijave, identifikacije i obezbjeđenja letova civilnih i vojnih vazduhoplova, a u skladu sa regulatornim

zahtjevima i preporučenom praksom iz oblasti pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi i civilno vojnoj koordinaciji.

Nadležna jedinica kontrole letenja

Član 2

SMATSA doo je preko svojih jedinica kontrole letenja AKL Podgorica, AKL Tivat i Oblasna kontrola letenja Beograd – CKL Beograd (u daljem tekstu: nadležne jedinice kontrole letenja) odgovorna za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi u vazdušnom prostoru Crne Gore.

Horizontalne i vertikalne granice nadležnih jedinica kontrole letenja koje se odnose na vazdušni prostor Crne Gore, objavljene su u AIP (Aeronautical Information Publication – AIP) Srbija/Crna Gora (ENR 2.1).

ICAO klasifikacija vazdušnog prostora u oblasti nadležnosti jedinica kontrole letenja u okviru FIR Beograd (Flight Information Region – FIR) opisana je u AIP Srbija/Crna Gora.

Plan leta, sadržaj i oblik

Član 3

Svi letovi vazduhoplova u vazdušnom prostoru Crne Gore koji se sprovode u kontrolisanom vazdušnom prostoru vrše se po pravovremeno dostavljenom i prihvaćenom planu leta.

ICAO obrasci plana leta mogu se dobiti u aerodromskom prijavnom birou (u daljem tekstu: ARO) i isti se popunjavaju u skladu sa ICAO, evropskim i nacionalnim propisima i standardima.

Zahtjevi EUR za planiranje letova po pitanju popunjavanja ICAO obrasca plana leta dati su u ICAO EUR Regionalnim dopunskim postupcima (Doc 7030 – EUR) i u priručniku Network Operations Handbook.

Plan leta se dostavlja nadležnoj jedinici kontrole letenja, na propisanom ICAO obrascu popunjenom u skladu sa:

- 1) Uputstvom za popunjavanje plana leta¹;
- 2) ICAO Doc 4444;
- 3) AIP Srbija i Crna Gora;
- 4) IFPS Users Manual za letove koji lete kao IFR/GAT u barem jednom svom dijelu.

Vrijeme i mjesto podnošenja plana leta

Član 4

Na dan izvršenja letjenja, nakon donošenja odluke po kojem vojnom planu će se letjeti, posade podnose u ARO plan leta na ICAO obrascu najkasnije 60, a izuzetno 30 minuta prije predviđenog vremena polijetanja.

Za pojedinačne letove i namjenske zadatke posade dostavljaju u ARO plan leta na ICAO obrascu, najkasnije 30 minuta prije predviđenog vremena polijetanja.

U pojedinim slučajevima koji zahtevaju hitnu reakciju (letovi u cilju zaštite vazdušnog prostora Crne Gore, transport povrijeđenih, aktivnosti traganja i spašavanja, gašenje požara,

¹ Uputstvo za popunjavanje plana leta je sastavni deo ICAO Doc 4444 i AIP Srbija i Crna Gora

pružanje hitne pomoći u slučaju elementarnih i drugih nepogoda...), plan leta se može podnijeti telefonom ili putem radio-veze.

Podnošenje plana leta

Član 5

Plan leta i poruke vezane za njega podnose se u ARO-u na aerodromu polijetanja.

Na aerodromima/letilištima na kojima ne postoji ARO, plan leta i poruke vezane za plan leta podnose se preko ARO-a u čijem prostoru nadležnosti se nalazi mjesto polijetanja.

Plan leta iz st. 1 i 2 ovog člana se podnosi na jedan od sledećih načina:

- 1) Putem elektronske pošte na adresu nadležnog ARO-a;
- 2) AFTN/AMHS na adresu nadležnog ARO-a;
- 3) Faksom nadležnom ARO-u;
- 4) Telefonom u nadležni ARO ili na telefon nadležnog kontrolora letenja (u slučaju nemogućnosti upotrebe elektronske pošte, faksa – letelišta, tereni);
- 5) Iz vazduha, radio-vezom.

Svaki plan letenja, koji letačka jedinica dostavlja u ARO mimo propisanih rokova, ARO će primiti i najaviti, a o nepridržavanju propisa odmah telefonom, izvijestiti u Vazduhoplovni operativni centar Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore (u daljem tekstu: VOC VVCG).

Izmjene plana leta

Član 6

Sve izmjene podnietog plana leta moraju se što prije prijaviti nadležnoj jedinici kontrole letenja.

U slučaju kašnjenja u odlasku od 30 minuta za VFR letove ili 15 minuta ili više za IFR letove, plan leta se mora izmijeniti ili podnijeti novi, nakon poništenja starog plana leta.

U slučaju nemogućnosti da obavijesti nadležnu jedinicu kontrole letenja o kašnjenju (vanaerodromska polijetanja i slijetanja), posada je dužna da radio-vezom nakon polijetanja obavijesti nadležnu jedinicu kontrole letenja o započetom letu.

Zahtjev za izmjenom plana leta može biti podniet nadležnoj jedinici kontrole letenja:

- 1) telefonom, neposredno prije polijetanja;
- 2) radio vezom, u letu, zbog potrebe za promjenom elemenata plana leta (npr. promjena maršrute..).

Nadležna jedinica kontrole letenja se mora odmah obavijestiti kad god se let, za koji je podniet plan leta, otkaže iz bilo kojeg razloga.

Polijetanje vazduhoplova za potrebe hitne reakcije

Član 7

Polijetanje vazduhoplova za potrebe hitne reakcije (letovi u cilju zaštite vazdušnog prostora Crne Gore, transport povrijeđenih, aktivnosti traganja i spašavanja, gašenje požara, pružanje hitne pomoći u slučaju elementarnih i drugih nepogoda...), vrši se odmah po prijemu naređenja.

VOC VVCG je dužan da odmah, po dobijanju, na način kako je opisano u članu 5 tačka 4 ovog Ugovora, dostavi nadležnoj jedinici kontrole letenja neophodne podatke za najavu leta i to:

- 1) Pozivni znak;
- 2) Indeks pilota;
- 3) Tip vazduhoplova;
- 4) Maršrutu i visinu leta;
- 5) Ostale bitne podatke vezane za let.

Provjera podataka iz plana leta

Član 8

Saradnik za poslove ARO provjerava podatke iz plana za dio leta koji se obavlja u prostoru nadležnosti SMATSA doo i traži od podnosioca plana leta da uočene nelogičnosti ispravi.

Nelogičnosti mogu biti:

- 1) Nivo leta;
- 2) Minimalna/maksimalna visina na vazdušnom putu;
- 3) Ruta;
- 4) Vrijeme otvorenosti aerodroma polijetanje/slijetanje u odnosu na predviđeno vrijeme odlaska/dolaska;
- 5) Pogrešno upisan statusni indikator leta.

Ukoliko je kontakt sa podnosiocem plana leta nemoguć, saradnik u ARO o uočenim nelogičnostima obavještava VOC VVCG, ukoliko se ni tada ne mogu ispraviti uočene nelogičnosti dobijeni plan leta se prihvata i prosleđuje onako kako je primljen.

IFR planovi leta i potvrda od IFPS-a

Član 9

Letačke jedinice/posade mogu podnositi svoje IFR ili IFR/VFR (mješovite) planove leta i poruke vazane za njih preko ARO-a u čijem prostoru nadležnosti se nalazi mjesto polijetanja.

Letačke jedinice/posade mogu podnositi svoje IFR/OAT planove na isti način kao VFR planove.

Plan leta koji se u jednom svom dijelu odvija prema IFR/GAT pravilima letenja je prihvaćen kada za njega stigne potvrđujuća poruka (ACK poruka) od EUROCONTROL Integrated Initial Flight Plan Processing System (IFPS-a).

Podnosilac ovakvog plana leta mora biti obaviješten, od strane saradnika u ARO, da je za dobijanje odgovarajuće poruke od strane IFPS (Operational Reply Message – ORM) potrebno približno 15 minuta.

Upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja i upravljanje vazdušnim prostorom

Član 10

Usluga upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja (Air Traffic Flow Management, u daljem tekstu: ATFM) za FIR Beograd je organizovana na regionalnoj osnovi.

Oblast nadležnosti lokalne jedinice, mjesta za upravljanje protokom (Flow Management Position – FMP) odgovara oblasti nadležnosti SMATSA doo.

Zahtjevi po pitanju ATFM i upravljanja vazdušnim prostorom dati su u AIP Srbija/Crna Gora tačka ENR 1.9

Najava letova

Član 11

Najava letova predstavlja radnje i postupke nadležne jedinice kontrole letenja na prijemu i distribuciji plana leta učesnicima u obezbjeđenju letenja i identifikaciji vazduhoplova u vazdušnom prostoru.

Najava letova vazduhoplova vrši se prema šemi u Prilogu 1 i 2 koji su sastavni dio ovog Ugovora.

Nadležna jedinica kontrole letenja dostavlja primljene planove letenja VOC VVCG i jedinicama kontrole letenja u čijem će se vazdušnom prostoru nadležnosti odvijati planirano letenje.

Najavu letova za sve vazduhoplove vrše nadležne jedinice kontrole letenja putem AFTN mreže kroz dostavljanje plana leta.

SMATSA doo može odgovarajućim podešavanjima omogućiti da se planovi leta prosleđuju iz EUROCONTROL direktno u VOC VVCG.

Podaci o najavi letova prikazuju se na CADAS terminalu instaliranom u VOC VVCG.

U slučaju prekida AFTN mreže najava letova se vrši:

- 1) elektronskom poštom;
- 2) faksom, i
- 3) direktnim telefonskim vezama.

Najava letova vrši se u cilju identifikacije i obezbjeđenja letenja.

Učesnici u najavi letova su:

- 1) Nadležne jedinice kontrole letenja;
- 2) VOC VVCG.

Najava letova domaćih i stranih vojnih vazduhoplova vrši se u cilju:

- 1) obezbjeđenja letenja, i
- 2) identifikacije.

Prijava letova kroz korišćenje CIMAČT sistema

Član 12

Prijava letova VOC VVCG vrši se kroz korišćenje Civil/Military ATM/Air Defence Coordination Tool (u daljem tekstu: CIMAČT) prema šemi u Prilozima 1, 2 i 3 koji su sastavni dio ovog Ugovora.

SMATSA doo je u obavezi da proslijedi VOC VVCG originalnu dokumentaciju za upotrebu CIMAČT sistema.

Osnovna svrha CIMAČT sistema je integrisanje civilnih i vojnih podataka (radarskih i podataka iz plana leta) o vazdušnom saobraćaju u cilju obezbjeđenja sveobuhvatnog pregleda situacije u vazdušnom prostoru, kao i unapređenja svijesti o trenutnoj situaciji (situation awareness) kontrolnih-nadležnih vojnih jedinica i unapređenja saradnje između civilnih i vojnih jedinica-sistema i samim tim povećanja bezbjednosti vazdušnog saobraćaja.

CIMAČT sistem je prvenstveno razvijen za potrebe unapređenja i razmjene informacija u stvarnom vremenu između nadležnih jedinica kontrole letenja i kontrolnih/nadležnih vojnih jedinica.

Primarni cilj implementacije CIMAČT sistema je unapređenje koordinacije za potrebe obavljanja bezbjednijeg i efikasnijeg letenja vojnih i civilnih korisnika vazdušnog prostora koji se posmatra kao kontinuum, kao i za potrebe kontrole i zaštite vazdušnog prostora.

Podaci sa terminala CIMAČT sistema

Član 13

Podaci iz CIMAČT sistema predstavljaju formalizaciju obaveze prijavljivanja letova prema VOC VVCG kroz prikaz radarskih i podataka iz plana leta vazduhoplova na terminalima CIMAČT sistema u vidu podataka na situacionom displeju CIMAČT sistema u radarskoj labeli koji sadrže:

- 1) pun pozivni znak vazduhoplova/leta (informacija iz plana leta i od trekera-dvostruko);
- 2) RVSM indikator (informacija iz plana leta);
- 3) visina/nivo leta vazduhoplova;
- 4) indikator (promjene) visine:
 - (1) vazduhoplov penje ↑;
 - (2) vazduhoplov snižava ↓;
 - (3) vazduhoplov drži visinu/nivo leta —;
- 5) broj i tip vazduhoplova (informacija iz plana leta);
- 6) SSR kod i brzinu vazduhoplova u odnosu na zemljinu površinu;
- 7) aerodrom polijetanja (informacija iz plana leta);
- 8) aerodrom slijetanja (informacija iz plana leta);
- 9) status (vrstu) leta (informacija iz plana leta).

Funkcionalnosti CIMACT sistema

Član 14

Funkcionalnosti CIMACT sistema obuhvataju i prezentaciju trek komponente:

- 1) Simbol (Symbol) reprezentuje poziciju vazduhoplova, a tip simbola daje informaciju o kategoriji/vrsti leta i to:
 - (1) Unknown
 - (2) Operational Air Traffic (OAT)
 - (3) General Air Traffic (GAT)
- 2) Vektor brzine (Velocity Leader) daje informaciju o putanji leta vazduhoplova u okviru određenog definisanog perioda vremena i predstavlja brzinu vazduhoplova u odnosu na zemljinu površinu, kao i pravac leta.
- 3) Istorija traga prikazuje poziciju vazduhoplova u skladu sa posljednjim ažuriranjem radarskih podataka sa funkcijom koja obezbeđuje prezentaciju podataka istorije traga do 250 tragova što korespondira vremenu od oko posljednjih 40 minuta leta vazduhoplova.

Ostale funkcionalnosti CIMACT sistema

Član 15

Ostale funkcionalnosti CIMACT sistema od interesa za postupak prijave i indentifikacije vazduhoplova obuhvataju:

TRACK DETAILS WINDOW daje informacije u vezi:

- 1) Plana leta (Plan Details) po sljedećem redosledu:
 - (1) 1. linija: pozivni znak vazduhoplova/leta, trenutni SSR kod, aerodrom polijetanja, aerodrom slijetanja, kategorija/vrsta leta;
 - (2) 2. linija: broj i tip vazduhoplova, kategorija vazduhoplova sa turbulencijom u tragu;
 - (3) 3. linija: informacija iz polja 18 standardnog ICAO plana leta (datum obavljanja leta, oprema itd.);
 - (4) 4. linija: izvor podataka plana leta, RVSM status.
- 2) Detalji u vezi treka (Track Details) po sljedećem redosledu:
 - (1) 1. linija: pozivni znak vazduhoplova/leta, trenutni SSR kod, kategorija/vrsta leta, visina/nivo leta, vertikalna brzina penjanja/snižavanja;
 - (2) 2. linija: LAT LONG pozicija vazduhoplova, brzina u odnosu na zemljinu površinu;
 - (3) 3. linija: Associated, Local, Correlated and Remote callsign;
 - (4) 4. linija: detalji koji su naglašeni.
- 3) Detalji u vezi rute (Route) koji su prikazani u skladu sa popunjenim planom leta. Ruta je data kao lista tačaka/fikseva na ruti, njihovim koordinatama, predviđenim vremenom za svaku tačku, brzinom i visinom na istim.

Prijava letova verbalnim putem

Član 16

Za vazduhoplove za koje nije moguće obezbijediti neophodne informacije kroz korišćenje CIMACT sistema prijava letova VOC VVCG vrši se verbalnim putem.

Nadležna jedinica kontrole letenja prosleđuje VOC VVCG sljedeće podatke i naknadne izmjene ako ih ima:

- 1) pozivni znak;
- 2) tip vazduhoplova;
- 3) aerodrom polijetanja;
- 4) vrijeme polijetanja;
- 5) SSR kod.

Nadležna jedinica kontrole letenja dodatno sa gore navedenim podacima prosleđuje, za vazduhoplove u preletu i sljedeće:

- 1) tačku ulaska/izlaska;
- 2) vrijeme na tački ulaska.

Zalutali ili neidentifikovani vazduhoplov

Član 17

Kada nadležna jedinica kontrole letenja utvrdi postojanje zalutalog vazduhoplova dužna je da:

- 1) Ako pozicija vazduhoplova nije poznata:
 - (1) Pokuša da uspostavi dvosmjernu komunikaciju sa vazduhoplovom, osim ukoliko komunikacija već postoji;
 - (2) Iskoristi sva raspoloživa sredstva da bi se odredila njegova pozicija;
 - (3) Obavijesti ostale jedinice za pružanje usluga u vazдушnom saobraćaju u čiju oblast je vazduhoplov možda zalutao ili može da zaluta, uzimajući u obzir sve faktore koji mogu da utiču na vršenje navigacije vazduhoplova u datim okolnostima;
 - (4) Obavijesti VOC VVCG, i ukoliko posjeduje, dostavi podnijeti plan leta i ostale podatke koji se tiču zalutalog vazduhoplova;
 - (5) Zahtijeva od susjednih jedinica za pružanje usluga u vazдушnom saobraćaju, drugih vazduhoplova i od VOC VVCG pomoć u uspostavljanju komunikacije sa vazduhoplovom i utvrđivanju njegove pozicije.
- 2) Kada je pozicija vazduhoplova utvrđena nadležna jedinica kontrole letenja dužna je da:
 - (1) Obavijesti vazduhoplov o njegovoj poziciji i korektivnim radnjama koje treba preduzeti. Ovaj savjet mora odmah da se pruži kada je nadležna jedinica kontrole letenja svjesna da postoji mogućnost presrijetanja ili drugih opasnosti po sigurnost vazduhoplova, i

- (2) Po potrebi, dostavi VOC VVCG i susjednim jedinicama kontrole letenja relevantne informacije o zalutalom vazduhoplovu i o svim savjetima datim tom vazduhoplovu.

Odmah po utvrđivanju postojanja neidentifikovanog vazduhoplova u svojoj oblasti, nadležna jedinica kontrole letenja mora da nastoji da utvrdi identitet vazduhoplova kad god je to neophodno za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju, ili zahtijevano od strane VOC VVCG.

U tom cilju, nadležna jedinica kontrole letenja mora da preduzme neke od sljedećih koraka koji su odgovarajući u datim okolnostima:

- 1) da pokuša da uspostavi dvosmjernu komunikaciju sa vazduhoplovom;
- 2) da se raspita o letu kod drugih jedinica za pružanje usluge u vazdušnom saobraćaju u području letnih informacija i da zatraži njihovu pomoć u uspostavljanju dvosmjerne komunikacije sa vazduhoplovom;
- 3) da se raspita o letu kod jedinica za pružanje usluge u vazdušnom saobraćaju u susjednim područjima letnih informacija i da zatraži njihovu pomoć u uspostavljanju dvosmjerne komunikacije sa vazduhoplovom;
- 4) da pokuša da dobije informacije od drugih vazduhoplova u toj oblasti;
- 5) po potrebi, obavještava VOC VVCG čim ustanovi identitet vazduhoplova.

U slučaju zalutalog ili neidentifikovanog vazduhoplova, mora da se uzme u obzir mogućnost da je vazduhoplov otet.

Ukoliko nadležna jedinica kontrole letenja posumnja da je zalutali ili neidentifikovani vazduhoplov predmet nezakonitog ometanja, odmah o tome izvještava VOC VVCG.

Brojevi telefona, faksa kao i AFTN i adrese elektronske pošte neophodne za razmjenu podataka i informacija u slučaju pojavljivanja zalutalog ili neidentifikovanog vazduhoplova nalaze se u Prilogu 4 ovog Ugovora.

Presrijetanje Član 18

Čim nadležna jedinica kontrole letenja dođe do saznanja da je vazduhoplov presretnut u njenoj oblasti nadležnosti, ona mora da preduzme neke od sljedećih koraka koji odgovaraju datim okolnostima:

- 1) da pokuša da uspostavi dvosmjernu komunikaciju sa presretnutim vazduhoplovom preko bilo kog raspoloživog sredstva, uključujući i radio frekvenciju za slučaj nužde 121,5 MHz, osim ukoliko slična komunikacija već postoji;
- 2) da obavijesti pilota presretnutog vazduhoplova o presrijetanju;
- 3) da uspostavi kontakt sa nadležnom NATO vojnom jedinicom za kontrolu presretačkih aviona direktno, uspostavljanjem komunikacije sa presretačem ili preko VOC VVCG i da joj obezbijedi dostupne informacije o presretnutom vazduhoplovu;
- 4) da prenosi poruke između vazduhoplova presretača i presretnutog vazduhoplova ili između nadležne NATO vojne jedinice za kontrolu presretačkih aviona i presretnutog vazduhoplova, ako je potrebno, direktno ili preko VOC VVCG;

- 5) u koordinaciji sa nadležnom NATO vojnom jedinicom za kontrolu presretačkih aviona direktno ili preko VOC VVCG, preduzima sve neophodne korake da obezbijedi sigurnost presretnutog vazduhoplova;
- 6) da obavijesti sve jedinice za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju susjednih područja letnih informacija, ako izgleda da je vazduhoplov zalutao iz tih susjednih područja letnih informacija.

Dokumentacija učesnika u najavi i prijavi

Član 19

SMATSA doo kroz publikaciju AIP koji je dostupan na internet stranici SMATSA doo obezbjeđuje za sve učesnike u najavi i prijavi letova:

- 1) Kartu vazdušnih puteva sa ucertanim:
 - (1) Podjelama nadležnosti jedinica kontrole letenja;
 - (2) Zabranjenim, uslovno zabranjenim i opasnim zonama (P, R i D);
 - (3) Privremeno izdvojenim prostorima (TSA).

Identifikacija vazduhoplova

Član 20

Identifikacija vazduhoplova u vazdušnom prostoru Crne Gore obuhvata zajedničku aktivnost jedinica kontrole letenja i Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore u cilju utvrđivanja pripadnosti vazduhoplova, kao i kontrole vazduhoplova u pridržavanju uslova za izvršenje leta.

Proces identifikacije vrši se preko najave i prijave leta.

Svako nenajavljeno ili neodobreno odstupanje od plana leta nadležna jedinica kontrole letenja je dužna da prijavi VOC VVCG u cilju praćenja i identifikacije vazduhoplova u vazdušnom prostoru Crne Gore.

Najava letova u cilju identifikacije vazduhoplova vrši se putem AFTN mreže nakon prijema plana leta.

Prijava leta u cilju identifikacije vazduhoplova vrši se putem CIMENT sistema ili telefonom.

SMATSA doo ne obavlja poslove najave i prijave za letove za koje ne dobije plan leta ili koji se u potpunosti odvijaju u G klasi vazdušnog prostora.

U slučaju otkaza CIMENT sistema i AFTN veze između nadležnih jedinica kontrole letenja i VOC VVCG prenos informacija će se vršiti verbalnim putem.

Telefonske komunikacione linije

Član 21

Telefonske komunikacione linije date su u Prilogu 4, koji je sastavni dio ovog Ugovora.

Svaka od Ugovornih strana može u bilo kom trenutku u realizaciji ovog Ugovora odrediti drugu telefonsku komunikacionu liniju putem pisanog obavještenja drugoj Ugovornoj strani, bez potrebe da se vrši izmjena/dopuna ovoga Ugovora zaključivanjem aneksa ovog Ugovora.

Datum početka korišćenja druge telefonske komunikacione linije će se usaglasiti komunikacijom Ugovornih strana.

Tajnost podataka

Član 22

Ugovorne strane su dužne da za vrijeme trajanja ovog Ugovora i po prestanku njegovog važenja, čuvaju sve podatke kojima je određen stepen tajnosti do kojih su došle prilikom izvršenja ovog Ugovora, ako im je druga strana odredila stepen tajnosti u skladu sa zakonom, izuzev podataka koji su javno objavljeni ili se saopštavaju na zahtjev nadležnih pravosudnih ili drugih državnih organa u zakonski propisanom postupku.

Komunikacija ugovornih strana

Član 23

Svako obavještenje koje se daje u vezi sa realizacijom ovog Ugovora mora biti u pisanoj formi i potpisano od strane osobe/osoba ovlašćene/ih da zastupaju ugovorne strane, i smatraće se da je uručeno kada se dostavi lično, ili putem preporučene pošte, ili kada se pošalje putem faksa ili elektronske pošte, pod uslovom da se za takvo slanje obezbijedi potvrda prijema ili izvještaj o uspješnom slanju.

Ugovorne strane se obavezuju da na redovnoj osnovi, a najmanje jednom u šest mjeseci održavaju zajedničke sastanke u cilju stalnog unaprijeđenja postupaka koje reguliše ovaj Ugovor.

Nadležnost za sporove

Član 25

Ugovorne strane će sve eventualne sporove koji proisteknu iz ovog Ugovora rješavati sporazumno.

Izmjene i dopune Ugovora

Član 26

Ugovorne strane su saglasne da će se svake godine vršiti revizija obaveza iz ovog Ugovora.

Izmjene i dopune ovog Ugovora će se vršiti sporazumno, na osnovu aneksa Ugovora zaključenih u pisanoj formi i ovjerenih i potpisanih od strane ovlašćenih predstavnika Ugovornih strana.

Otkaz Ugovora

Član 27

Ovaj Ugovor prestaje da važi:

- Sporazumom Ugovornih strana;
- Jednostranim raskidom Ugovora u slučaju da jedna od Ugovornih strana ne poštuje odredbe Ugovora.

Otkazni rok je 60 dana od dana dostavljanja pisanog obavještenja o raskidu Ugovora.

Stupanje na snagu i važenje Ugovora

Član 28

Ovaj Ugovor se primjenjuje u mirnodopskom periodu.

Ovaj Ugovor stupa na snagu danom potpisivanja ovlašćenih zastupnika Ugovornih strana.

Ovaj Ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme.

Završne odredbe

Član 29

Ovaj Ugovor je sačinjen u 2 (dva) originala na crnogorskom i srpskom jeziku pri čemu su oba teksta autentična.

Ministarstvo odbrane Crne Gore

MINISTAR

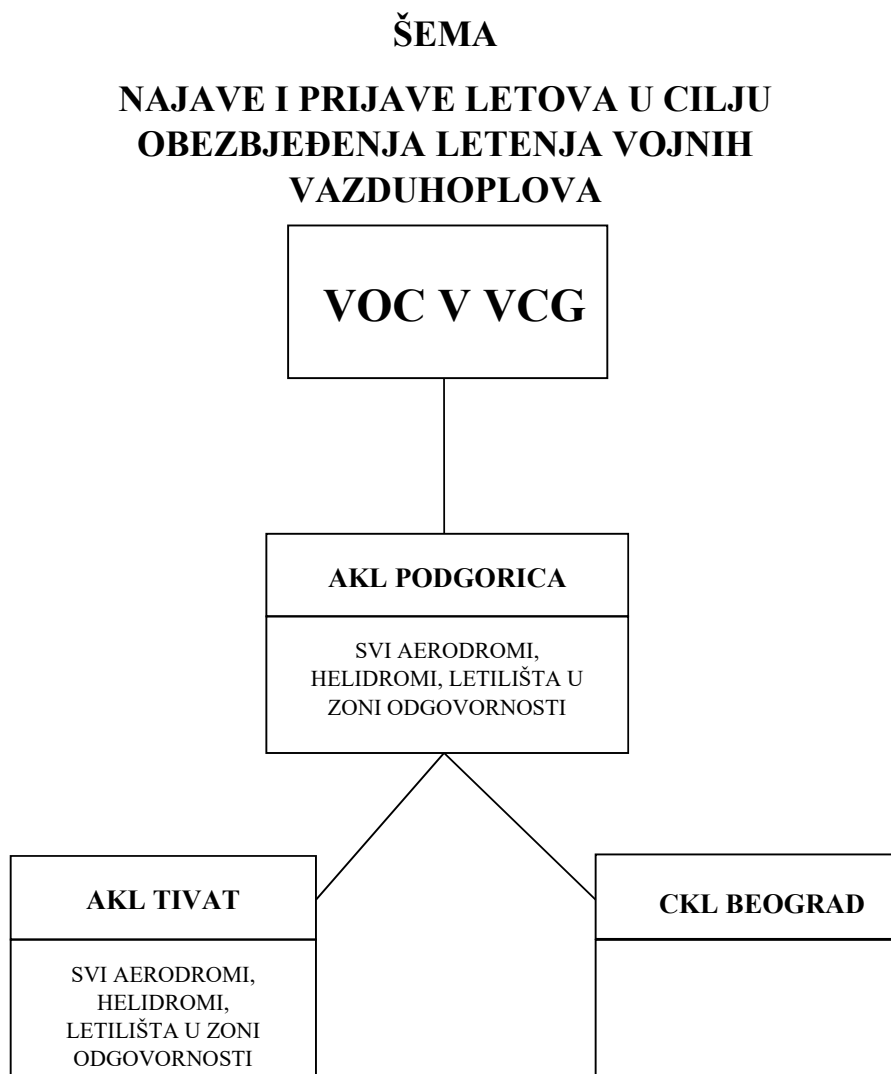
mr Predrag Bošković

SMATSA doo

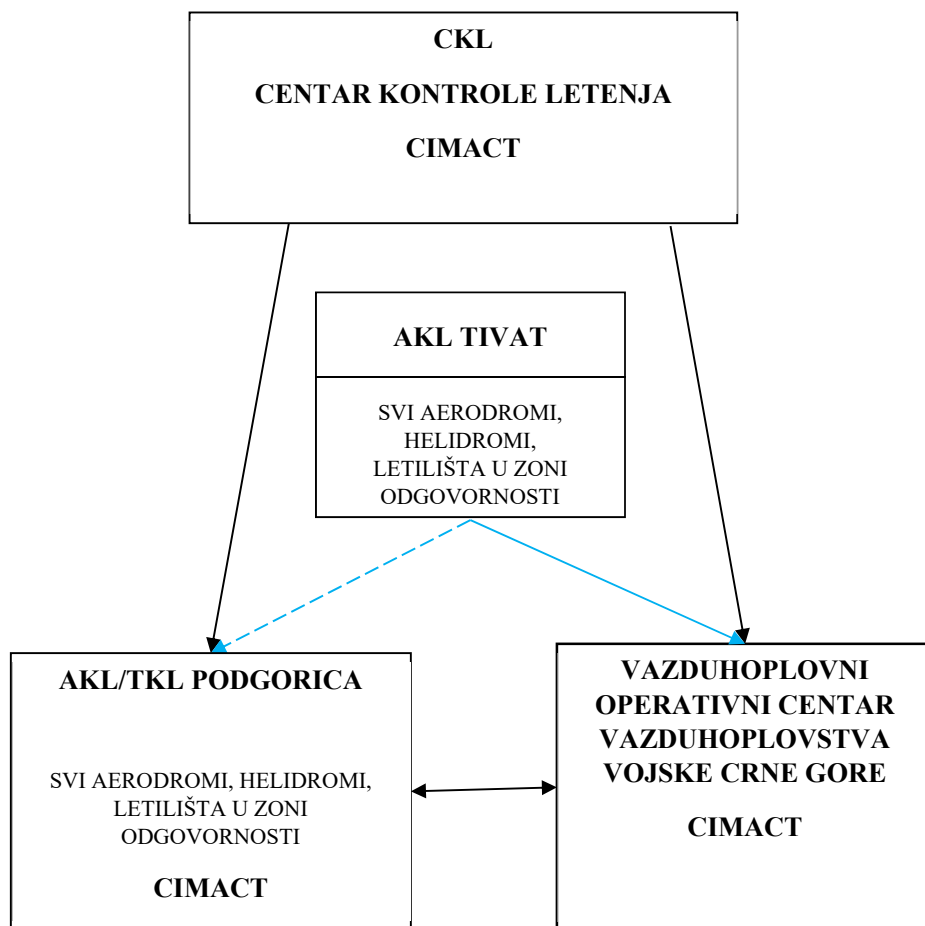
DIREKTOR

Predrag Jovanović

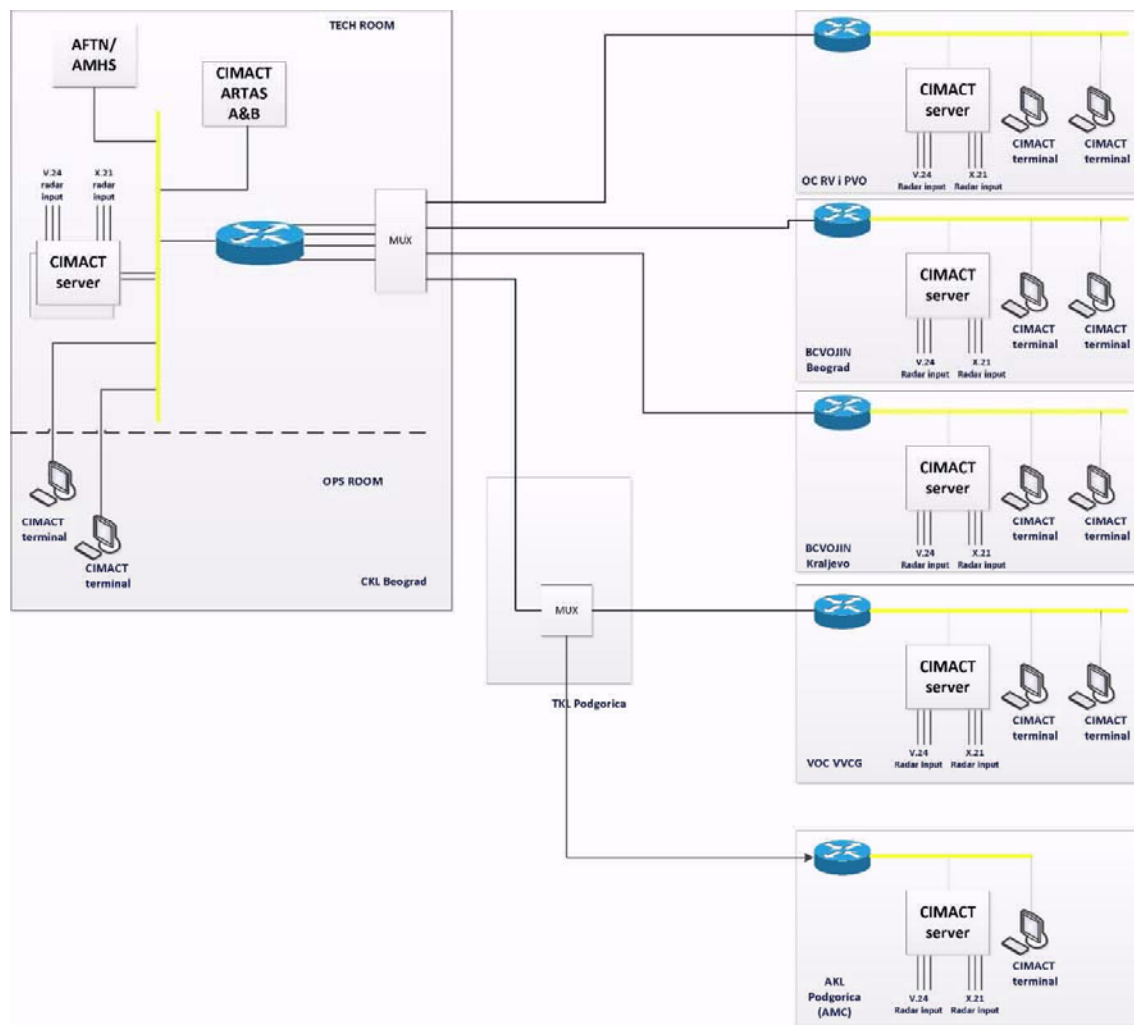
PRILOG 1 – Šema najave i prijave letova u cilju obezbjeđenja letenja vojnih vazduhoplova

ŠEMA
NAJAVE I PRIJAVE LETOVA VAZDUHOPLOVA U
CILJU IDENTIFIKACIJE

PRILOG 3 – Logička šema realizacije CIMAČT sistema

PRILOG 4a – Adrese i telefoni za najavu i prijavu letova Vojske Crne Gore

Učesnik	Telefon	Faks	AFTN adresa	e-mail
Vojska Crne Gore				
VOCVVC	+382 20 448 747 +382 67 639 403	+382 20 672 802	LYPGYXYX	voc.vvcg@mil.me
VVCG	+382 20 448 610 +382 20 448 615 +382 20 448 612 (do 15:00 radnim danim)	+38220448688	LYPGYXYX	letacki.poslovi@mil.me

PRILOG 4b – Adrese i telefoni za najavu i prijavu letova SMATSA doo

SMATSA				
NOF	+381 11 381 4578	+381 11 381 4577	LYBBYNYB	nof@smatsa.rs
CKL/ACC Šef smjene/Super vizor	+ 381 11 381 4813	+ 381 11 381 4807	LYBAZRZX	accbeograd.sup@smatsa.rs
AKL Podgorica /Šef smjene	+382 20 41 40 05	+ 382 20 414 030	LYPGYFYX	sefsmene.pg@smatsa.rs
ARO Podgorica	+382 20 41 40 24	+382 20 41 40 30	LYPGZPZX	aro.pg@smatsa.rs
ARO Tivat	+382 20 41 40 70	+382 32 67 15 50	LYTVZPZX	akltv.aro@smatsa.rs

ПРЕДЛОГ

Уговор о координацији приликом планирања, најаве, пријаве, идентификације и обезбеђења летова цивилних и војних ваздухоплова

Закључен између:

1. Министарство одбране Црне Горе, (у даљем тексту: Министарство одбране), Јована Томашевића бр. 29, 81 000 Подгорица, које заступа министар мр Предраг Бошковић, и
2. Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд (у даљем тексту: SMATSA), Трг Николе Пашића бр.10, 11000 Београд, ПИБ 103170161, МБ 17520407 коју заступа директор Предраг Јовановић,

(у даљем тексту: Уговорне стране)

Уговорне стране сагласно констатују:

- 1) Да су закључиле Споразум о пословно техничкој сарадњи бр. 803-7412/3 од 08.10.2013. године и АТМ.00 – 554/1 од 30.09.2013. године (у даљем тексту: Споразум) којим су се сагласиле о успостављању међусобне сарадње у обиму регулисаном заједничким интересима, а у складу са регулаторним захтевима и препорученом праксом из области пружања услуга у ваздушној пловидби и цивилно војној координацији;
- 2) Да су закључиле Уговор о цивилно-војној сарадњи у управљању, контроли и заштити ваздушног простора Црне Горе број 014/1-8/44-2 од 26.11.2019. године и број АТМ.12 – 257/1 од 30.03.2018. године чији су предмет заједничке обавезе Уговорних страна у цивилно-војној координацији и сарадњи у управљању, контроли и заштити ваздушног простора Црне Горе, а у складу са регулаторним захтевима и препорученом праксом из области пружања услуга у ваздушној пловидби и цивилно војној координацији.
- 3) Да у складу са Уговором о цивилно-војној сарадњи у управљању, контроли и заштити ваздушног простора Црне Горе број 014/1-8/44-2 од 26.11.2019. године и број АТМ.12 – 257/1 од 30.03.2018. године закључују овај Уговор о координацији приликом планирања, најаве, пријаве, идентификације и обезбеђења летова цивилних и војних ваздухоплова (у даљем тексту Уговор), којим се ближе и конкретније реализују поједини послови и задаци у вези са координацијом приликом планирања, најаве, пријаве, идентификације и обезбеђења летова цивилних и војних ваздухоплова;
- 4) Да се на овај Уговор примењују важећи закон, подзаконски акти и међународни стандарди из члана 2 Уговора о цивилно-војној сарадњи у управљању, контроли и заштити ваздушног простора Црне Горе број 014/1-8/44-2 од 26.11.2019. године и број АТМ.12 – 257/1 од 30.03.2018. године.

Предмет Уговора

Члан 1

Предмет овог Уговора су заједничке обавезе Уговорних страна којима се конкретније уређују поједини послови и задаци у вези са координацијом приликом планирања, најаве, пријаве, идентификације и обезбеђења летова цивилних и војних ваздухоплова, а у складу са регулаторним захтевима и препорученом праксом из области пружања услуга у ваздушној пловидби и цивилно војној координацији.

Надлежна јединица контроле летења

Члан 2

SMATSA доо је преко својих јединица контроле летења АКЛ Подгорица, АКЛ Тиват и Обласна контрола летења Београд – ЦКЛ Београд (у даљем тексту: надлежне јединице контроле летења) одговорна за пружање услуга у ваздушној пловидби у ваздушном простору Црне Горе.

Хоризонталне и вертикалне границе надлежних јединица контроле летења које се односе на ваздушни простор Црне Горе, објављене су у AIP (Aeronautical Information Publication – AIP) Србија/Црна Гора (ENR 2.1).

ICAO класификација ваздушног простора у области надлежности јединица контроле летења у оквиру FIR Beograd (Flight Information Region – FIR) описана је у AIP Србија/Црна Гора.

План лета, садржај и облик

Члан 3

Сви летови ваздухоплова у ваздушном простору Црне Горе који се спроводе у контролисаном ваздушном простору врше се по правовремено достављеном и прихваћеном плану лета.

ICAO обрасци плана лета могу се добити у аеродромском пријавном бироу (у даљем тексту: ARO) и исти се попуњавају у складу са ICAO, европским и националним прописима и стандардима.

Захтеви EUR за планирање летова по питању попуњавања ICAO обрасца плана лета дати су у ICAO EUR Регионалним допунским поступцима (Doc 7030 – EUR) и у приручнику Network Operations Handbook.

План лета се доставља надлежној јединици контроле летења, на прописаном ICAO обрасцу попуњеном у складу са:

- 1) Упутством за попуњавање плана лета¹;
- 2) ICAO Doc 4444;
- 3) AIP Србија и Црна Гора;

¹ Упутство за попуњавање плана лета је саставни део ICAO Doc 4444 и AIP Србија и Црна Гора

- 4) IFPS Users Manual за летове који лете као IFR/GAT у барем једном свом делу.

Време и место подношења плана лета

Члан 4

На дан извршења летења, након доношења одлуке по којем војном плану ће се летети, посаде подносе у ARO план лета на ICAO обрасцу најкасније 60, а изузетно 30 минута пре предвиђеног времена полетања.

За појединачне летове и наменске задатке посаде достављају у ARO план лета на ICAO обрасцу, најкасније 30 минута пре предвиђеног времена полетања.

У појединим случајевима који захтевају хитну реакцију (летови у циљу заштите ваздушног простора Црне Горе, транспорт повређених, активности трагања и спашавања, гашење пожара, пружање хитне помоћи у случају елементарних и других непогода...), план лета се може поднети телефоном или путем радио-везе.

Подношење плана лета

Члан 5

План лета и поруке везане за њега подносе се у ARO-у на аеродрому полетања.

На аеродромима/летилиштима на којима не постоји ARO, план лета и поруке везане за план лета подносе се преко ARO-а у чијем простору надлежности се налази место полетања.

План лета из ст. 1 и 2 овог члана се подноси на један од следећих начина:

- 1) Путем електронске поште на адресу надлежног ARO-а;
- 2) AFTN/AMHS на адресу надлежног ARO-а;
- 3) Факсом надлежном ARO-у;
- 4) Телефоном у надлежни ARO или на телефон надлежног контролора летења (у случају немогућности употребе електронске поште, факса – летелишта, терени);
- 5) Из ваздуха, радио-везом.

Сваки план летења, који летачка јединица доставља у ARO мимо прописаних рокова, ARO ће примити и најавити, а о непридржавању прописа одмах телефоном, известити Ваздухопловни оперативни центар Ваздухопловства Војске Црне Горе (у даљем тексту: ВОЦ ВВЦГ).

Измене плана лета

Члан 6

Све измене поднетог плана лета морају се што пре пријавити надлежној јединици контроле летења.

У случају кашњења у одласку од 30 минута за VFR летове или 15 минута или више за IFR летове, план лета се мора изменити или поднети нови, након поништења старог плана лета.

У случају немогућности да обавести надлежну јединицу контроле летења о кашњењу (ванаеродромска полетања и слетања), посада је дужна да радио-везом након полетања обавести надлежну јединицу контроле летења о започетом лету.

Захтев за изменом плана лета може бити поднет надлежној јединици контроле летења:

- 1) Телефоном, непосредно пре полетања;
- 2) Радио везом, у лету, због потребе за променом елемената плана лета (нпр. промена маршруте..).

Надлежна јединица контроле летења се мора одмах обавестити кад год се лет, за који је поднет план лета, откаже из било којег разлога.

Полетање ваздухоплова за потребе хитне реакције

Члан 7

Полетање ваздухоплова за потребе хитне реакције (летови у циљу заштите ваздушног простора Црне Горе, транспорт повређених, активности трагања и спашавања, гашење пожара, пружање хитне помоћи у случају елементарних и других непогода...), врши се одмах по пријему наређења.

ВОЦ ВВЦГ је дужан да одмах, по добијању, на начин како је описано у члану 5 тачка 4 овог Уговора, достави надлежној јединици контроле летења неопходне податке за најаву лета и то:

- 1) Позивни знак;
- 2) Индекс пилота;
- 3) Тип ваздухоплова;
- 4) Маршруту и висину лета;
- 5) Остале битне податке везане за лет.

Провера података из плана лета

Члан 8

Сарадник за послове ARO проверава податке из плана за део лета који се обавља у простору надлежности SMATSA доо и тражи од подносиоца плана лета да уочене нелогичности исправи.

Нелогичности могу бити:

- 1) Ниво лета;
- 2) Минимална/максимална висина на ваздушном путу;
- 3) Рута;
- 4) Време отворености аеродрома полетања/слетања у односу на предвиђено време одласка/доласка;

5) Погрешно уписан статусни индикатор лета.

Уколико је контакт са подносиоцем плана лета немогућ, сарадник у АРО о уоченим нелогичностима обавештава ВОЦ ВВЦГ, уколико се ни тада не могу исправити уочене нелогичности добијени план лета се прихвата и прослеђује онако како је примљен.

IFR планови лета и потврда од IFPS-a

Član 9

Летачке јединице/посаде могу подносити своје IFR или IFR/VFR (мешовите) планове лета и поруке вазане за њих преко АРО-а у чијем простору надлежности се налази место полетања.

Летачке јединице/посаде могу подносити своје IFR/OAT планове на исти начин као VFR планове.

План лета који се у једном свом делу одвија према IFR/GAT правилима летења је прихваћен када за њега стигне потврђујућа порука (ACK порука) од EUROCONTROL Integrated Initial Flight Plan Processing System (IFPS-a).

Подносилац оваквог плана лета мора бити обавештен, од стране сарадника у АРО, да је за добијање одговарајуће поруке од стране IFPS (Operational Reply Message – ORM) потребно приближно 15 минута.

Управљање протоком ваздушног саобраћаја и управљање ваздушним простором

Члан 10

Услуга управљања протоком ваздушног саобраћаја (Air Traffic Flow Management, у даљем тексту: ATFM) за FIR Београд је организована на регионалној основи.

Област надлежности локалне јединице, места за управљање протоком (Flow Management Position – FMP) одговара области надлежности SMATSA доо.

Захтеви по питању ATFM и управљања ваздушним простором дати су у AIP Србија/Црна Гора тачка ENR 1.9

Најава летова

Члан 11

Најава летова представља радње и поступке надлежне јединице контроле летења на пријему и дистрибуцији плана лета учесницима у обезбеђењу летења и идентификацији ваздухоплова у ваздушном простору.

Најава летова ваздухоплова врши се према шеми у Прилогу 1 и 2 који су саставни део овог Уговора.

Надлежна јединица контроле летења доставља примљене планове летења ВОЦ ВВЦГ и јединицама контроле летења у чијем ће се ваздушном простору надлежности одвијати планирано летење.

Најаву летова за све ваздухоплове врше надлежне јединице контроле летења путем AFTN мреже кроз достављање плана лета.

SMATSA доо може одговарајућим подешавањима омогућити да се планови лета прослеђују из EUROCONTROL директно у ВОЦ ВВЦГ.

Подаци о најави летова приказују се на CADAS терминалу инсталираном у ВОЦ ВВЦГ.

У случају прекида AFTN мреже најаву летова се врши:

- 1) Електронском поштом;
- 2) Факсом, и
- 3) Директним телефонским везама.

Најава летова врши се у циљу идентификације и обезбеђења летења.

Учесници у најави летова су:

- 1) Надлежне јединице контроле летења;
- 2) ВОЦ ВВЦГ.

Најава летова домаћих и страних војних ваздухоплова врши се у циљу:

- 1) Обезбеђења летења, и
- 2) Идентификације.

Пријава летова кроз коришћење СИМАСТ система

Члан 12

Пријава летова ВОЦ ВВЦГ врши се кроз коришћење Civil/Military ATM/Air Defence Co-ordination Tool (у даљем тексту: СИМАСТ) према шеми у Прилозима 1, 2 и 3 који су саставни део овог Уговора.

SMATSA доо је у обавези да проследи ВОЦ ВВЦГ оригиналну документацију за употребу СИМАСТ система.

Основна сврха СИМАСТ система је интегрисање цивилних и војних података (радарских и података из плана лета) о ваздушном саобраћају у циљу обезбеђења свеобухватног прегледа ситуације у ваздушном простору, као и унапређења свести о тренутној ситуацији (situation awareness) контролних-надлежних војних јединица и унапређења сарадње између цивилних и војних јединица-система и самим тим повећања безбедности ваздушног саобраћаја.

СИМАСТ систем је првенствено развијен за потребе унапређења и размене информација у стварном времену између надлежних јединица контроле летења и контролних/надлежних војних јединица.

Примарни циљ имплементације СИМАСТ система је унапређење координације за потребе обављања безбеднијег и ефикаснијег летења војних и цивилних корисника

ваздушног простора који се посматра као континуум, као и за потребе контроле и заштите ваздушног простора.

Подаци са терминала СИМАСТ система

Члан 13

Подаци из СИМАСТ система представљају формализацију обавезе пријављивања летова према ВОЦ ВВЦГ кроз приказ радарских и података из плана лета ваздухоплова на терминалима СИМАСТ система у виду података на ситуационом дисплеју СИМАСТ система у радарској лабели који садрже:

- 1) Пун позивни знак ваздухоплова/лета (информација из плана лета и од трекера-двоструко);
- 2) RVSM индикатор (информација из плана лета);
- 3) Висина/ниво лета ваздухоплова;
- 4) Индикатор (промене) висине:
 - (1) Ваздухоплов пење ↑;
 - (2) Ваздухоплов снижава ↓;
 - (3) Ваздухоплов држи висину/ниво лета —;
- 5) Број и тип ваздухоплова (информација из плана лета);
- 6) SSR код и брзину ваздухоплова у односу на земљину површину;
- 7) Аеродром полетања (информација из плана лета);
- 8) Аеродром слетања (информација из плана лета);
- 9) Статус (врсту) лета (информација из плана лета).

Функционалности СИМАСТ система

Члан 14

Функционалности СИМАСТ система обухватају и презентацију трек компоненте:

- 1) Симбол (Symbol) репрезентује позицију ваздухоплова, а тип симбола даје информацију о категорији/врсти лета и то:
 - (1) Unknown □
 - (2) Operational Air Traffic (OAT) △
 - (3) General Air Traffic (GAT) ◇
- 2) Вектор брзине (Velocity Leader) даје информацију о путањи лета ваздухоплова у оквиру одређеног дефинисаног периода времена и представља брзину ваздухоплова у односу на земљину површину као и правац лета.
- 3) Историја трага приказује позицију ваздухоплова у складу са последњим ажурирањем радарских података са функцијом која обезбеђује презентацију

података историје трага до 250 трагова што кореспондира времену од око последњих 40 минута лета ваздухоплова.

Остале функционалности СИМАСТ система

Члан 15

Остале функционалности СИМАСТ система од интереса за поступак пријаве и идентификације ваздухоплова обухватају:

TRACK DETAILS WINDOW даје информације у вези:

1) Плана лета (Plan Details) по следећем редоследу:

- (1) 1. линија: позивни знак ваздухоплова/лета, тренутни SSR код, аеродром полетања, аеродром слетања, категорија/врста лета;
- (2) 2. линија: број и тип ваздухоплова, категорија ваздухоплова са турбуленцијом у трагу;
- (3) 3. линија: информација из поља 18 стандардног ICAO плана лета (датум обављања лета, опрема итд.);
- (4) 4. линија: извор података плана лета, RVSM статус.

2) Детаљи у вези трека (Track Details) по следећем редоследу:

- (1) 1. линија: позивни знак ваздухоплова/лета, тренутни SSR код, категорија/врста лета, висина/ниво лета, вертикална брзина пењања/снижавања;
- (2) 2. линија: LAT LONG позиција ваздухоплова, брзина у односу на земљину површину;
- (3) 3. линија: Associated, Local, Correlated and Remote callsign;
- (4) 4. линија: детаљи који су наглашени.

3) Детаљи у вези руте (route) који су приказани у складу са попуњеним планом лета. Рута је дата као листа тачака/фиксева на рути, њиховим координатама, предвиђеним временом за сваку тачку, брзином и висином на истим.

Пријава летова вербалним путем

Члан 16

За ваздухоплове за које није могуће обезбедити неопходне информације кроз коришћење СИМАСТ система пријава летова ВОЦ ВВЦГ врши се вербалним путем.

Надлежна јединица контроле летења прослеђује ВОЦ ВВЦГ следеће податке и накнадне измене ако их има:

- 1) Позивни знак;
- 2) Тип ваздухоплова;
- 3) Аеродром полетања;
- 4) Време полетања;

5) SSR код.

Надлежна јединица контроле летења додатно са горе наведеним подацима прослеђује, за ваздухоплове у прелету и следеће:

- 1) Тачку уласка/изласка;
- 2) Време на тачки уласка.

Залутали или неидентификовани ваздухоплов

Члан 17

Када надлежна јединица контроле летења утврди постојање залуталог ваздухоплова дужна је да:

- 1) Ако позиција ваздухоплова није позната:
 - (1) Покуша да успостави двосмерну комуникацију са ваздухопловом, осим уколико комуникација већ постоји;
 - (2) Искористи сва расположива средства да би се одредила његова позиција;
 - (3) Обавести остале јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају у чију област је ваздухоплов можда залутао или може да залута, узимајући у обзир све факторе који могу да утичу на вршење навигације ваздухоплова у датим околностима;
 - (4) Обавести ВОЦ ВВЦГ, и уколико поседује, достави поднети план лета и остале податке који се тичу залуталог ваздухоплова;
 - (5) Захева од суседних јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају, других ваздухоплова и од ВОЦ ВВЦГ помоћ у успостављању комуникације са ваздухопловом и утврђивању његове позиције.
- 2) Када је позиција ваздухоплова утврђена надлежна јединица контроле летења дужна је да:
 - (1) Обавести ваздухоплов о његовој позицији и корективним радњама које треба предузети. Овај савет мора одмах да се пружи када је надлежна јединица контроле летења свесна да постоји могућност пресретања или других опасности по безбедност ваздухоплова, и
 - (2) По потреби, достави ВОЦ ВВЦГ и суседним јединицама контроле летења релевантне информације о залуталом ваздухоплову и о свим саветима датим том ваздухоплову.

Одмах по утврђивању постојања неидентификованог ваздухоплова у својој области, надлежна јединица контроле летења мора да настоји да утврди идентитет ваздухоплова кад год је то неопходно за пружање услуга у ваздушном саобраћају, или захтевано од стране ВОЦ ВВЦГ.

У том циљу, надлежна јединица контроле летења мора да предузме неке од следећих корака који су одговарајући у датим околностима:

- 1) Да покуша да успостави двосмерну комуникацију са ваздухопловом;

- 2) Да се распита о лету код других јединица за пружање услуге у ваздушном саобраћају у подручју летних информација и да затражи њихову помоћ у успостављању двосмерне комуникације са ваздухопловом;
- 3) Да се распита о лету код јединица за пружање услуге у ваздушном саобраћају у суседним подручјима летних информација и да затражи њихову помоћ у успостављању двосмерне комуникације са ваздухопловом;
- 4) Да покуша да добије информације од других ваздухоплова у тој области;
- 5) По потреби, обавештава ВОЦ ВВЦГ чим установи идентитет ваздухоплова.

У случају залуталог или неидентификованог ваздухоплова, мора да се узме у обзир могућност да је ваздухоплов отет.

Уколико надлежна јединица контроле летења посумња да је залутали или неидентификовани ваздухоплов предмет незаконитог ометања, одмах о томе извештава ВОЦ ВВЦГ.

Бројеви телефона, факса као и AFTN и адресе електронске поште неопходне за размену података и информација у случају појављивања залуталог или неидентификованог ваздухоплова налазе се у Прилогу 4 овог Уговора.

Пресретање

Члан 18

Чим надлежна јединица контроле летења дође до сазнања да је ваздухоплов пресретнут у њеној области надлежности, она мора да предузме неке од следећих корака који одговарају датим околностима:

- 1) Да покуша да успостави двосмерну комуникацију са пресретнутим ваздухопловом преко било ког расположивог средства, укључујући и радио фреквенцију за случај нужде 121,5 MHz, осим уколико слична комуникација већ постоји;
- 2) Да обавести пилота пресретнутог ваздухоплова о пресретању;
- 3) Да успостави контакт са надлежном НАТО војном јединицом за контролу пресретаčkih авиона директно, успостављањем комуникације са пресретаčem или преко ВОЦ ВВЦГ и да јој обезбеди доступне информације о пресретнутом ваздухоплову;
- 4) Да преноси поруке између ваздухоплова пресретача и пресретнутог ваздухоплова или између надлежне НАТО војне јединице за контролу пресретаčkih авиона и пресретнутог ваздухоплова, ако је потребно, директно или преко ВОЦ ВВЦГ;
- 5) У координацији са надлежном НАТО војном јединицом за контролу пресретаčkih авиона директно или преко ВОЦ ВВЦГ, предузима све неопходне кораке да обезбеди безбедност пресретнутог ваздухоплова;

- 6) Да обавести све јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају суседних подручја летних информација, ако изгледа да је ваздухоплов залутао из тих суседних подручја летних информација.

Документација учесника у најави и пријави

Члан 19

SMATSA доо кроз публикацију AIP који је доступан на интернет страници SMATSA доо обезбеђује за све учеснике у најави и пријави летова:

- 1) Карту ваздушних путева са уцртаним:
 - (1) Поделама надлежности јединица контроле летења;
 - (2) Забрањеним, условно забрањеним и опасним зонама (P, R и D);
 - (3) Привремено издвојеним просторима (TSA).

Идентификација ваздухоплова

Члан 20

Идентификација ваздухоплова у ваздушном простору Црне Горе обухвата заједничку активност јединица контроле летења и Ваздухопловства Војске Црне Горе у циљу утврђивања припадности ваздухоплова као и контроле ваздухоплова у придржавању услова за извршење лета.

Процес идентификације врши се преко најаве и пријаве лета.

Свако ненајављено или неодобрено одступање од плана лета надлежна јединица контроле летења је дужна да пријави ВОЦ ВВЦГ у циљу праћења и идентификације ваздухоплова у ваздушном простору Црне Горе.

Најава летова у циљу идентификације ваздухоплова врши се путем AFTN мреже након пријема плана лета.

Пријава лета у циљу идентификације ваздухоплова врши се путем СИМАСТ система или телефоном.

SMATSA доо не обавља послове најаве и пријаве за летове за које не добије план лета или који се у потпуности одвијају у G класи ваздушног простора.

У случају отказа СИМАСТ система и AFTN везе између надлежних јединица контроле летења и ВОЦ ВВЦГ пренос информација ће се вршити вербалним путем.

Телефонске комуникационе линије

Члан 21

Телефонске комуникационе линије дате су у Прилогу 4, који је саставни део овог Уговора.

Свака од Уговорних страна може у било ком тренутку у реализацији овог Уговора одредити другу телефонску комуникациону линију путем писаног обавештења другој

Уговорној страни, без потребе да се врши измена/допуна овога Уговора закључивањем анекса овог Уговора.

Датум почетка коришћења друге телефонске комуникационе линије ће се усагласити комуникацијом Уговорних страна.

Тајност података

Члан 22

Уговорне стране су дужне да за време трајања овог Уговора и по престанку његовог важења, чувају све податке којима је одређен степен тајности до којих су дошле приликом извршења овог Уговора, ако им је друга страна одредила степен тајности у складу са законом, изузев података који су јавно објављени или се саопштавају на захтев надлежних правосудних или других државних органа у законски прописаном поступку.

Комуникација уговорних страна

Члан 23

Свако обавештење које се даје у вези са реализацијом овог Уговора мора бити у писаној форми и потписано од стране особе/особа овлашћене/их да заступају уговорне стране, и сматраће се да је уручено када се достави лично, или путем препоручене поште, или када се пошаље путем факса или електронске поште, под условом да се за такво слање обезбеди потврда пријема или извештај о успешном слању.

Уговорне стране се обавезују да на редовној основи, а најмање једном у шест месеци одржавају заједничке састанке у циљу сталног унапређења поступака које регулише овај Уговор.

Надлежност за спорове

Члан 25

Уговорне стране ће све евентуалне спорове који проистекну из овог Уговора решавати споразумно.

Измене и допуне Уговора

Члан 26

Уговорне стране су сагласне да ће се сваке године вршити ревизија обавеза из овог Уговора.

Измене и допуне овог Уговора ће се вршити споразумно, на основу анекса Уговора закључених у писаној форми и оверених и потписаних од стране овлашћених представника Уговорних страна.

Отказ уговора

Члан 27

Овај Уговор престаје да важи:

- Споразумом Уговорних страна;

- Једностраним раскидом Уговора у случају да једна од Уговорних страна не поштује одредбе Уговора.

Отказни рок је 60 дана од дана достављања писаног обавештења о раскиду Уговора.

Ступање на снагу и важење Уговора

Члан 28

Овај Уговор се примењује у мирнодопском периоду.

Овај Уговор ступа на снагу даном потписивања овлашћених заступника Уговорних страна.

Овај Уговор се закључује на неодређено време.

Завршне одредбе

Члан 29

Овај Уговор је сачињен у 2 (два) оригинала на црногорском и српском језику при чему су оба текста аутентична.

Министарство одбране Црне Горе

МИНИСТАР

мр Предраг Бошковић

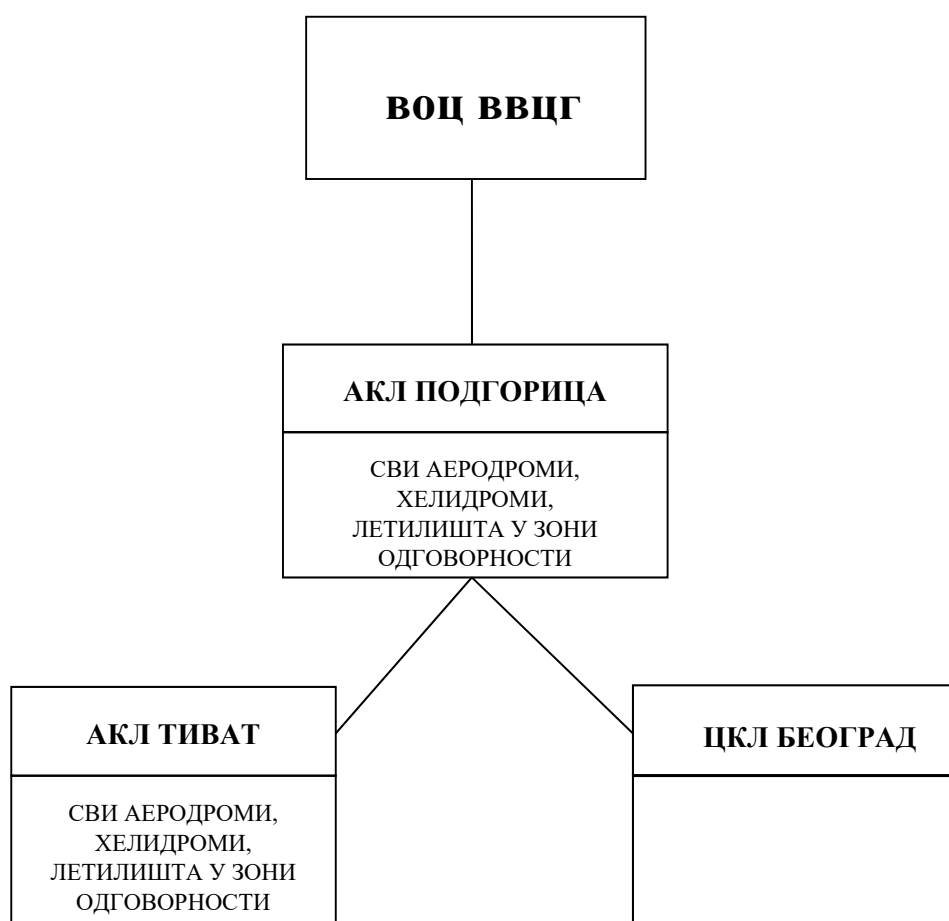
SMATSA доо

ДИРЕКТОР

Предраг Јовановић

**ПРИЛОГ 1 – Шема најаве и пријаве летова у циљу обезбеђења летења војних
ваздухоплова**

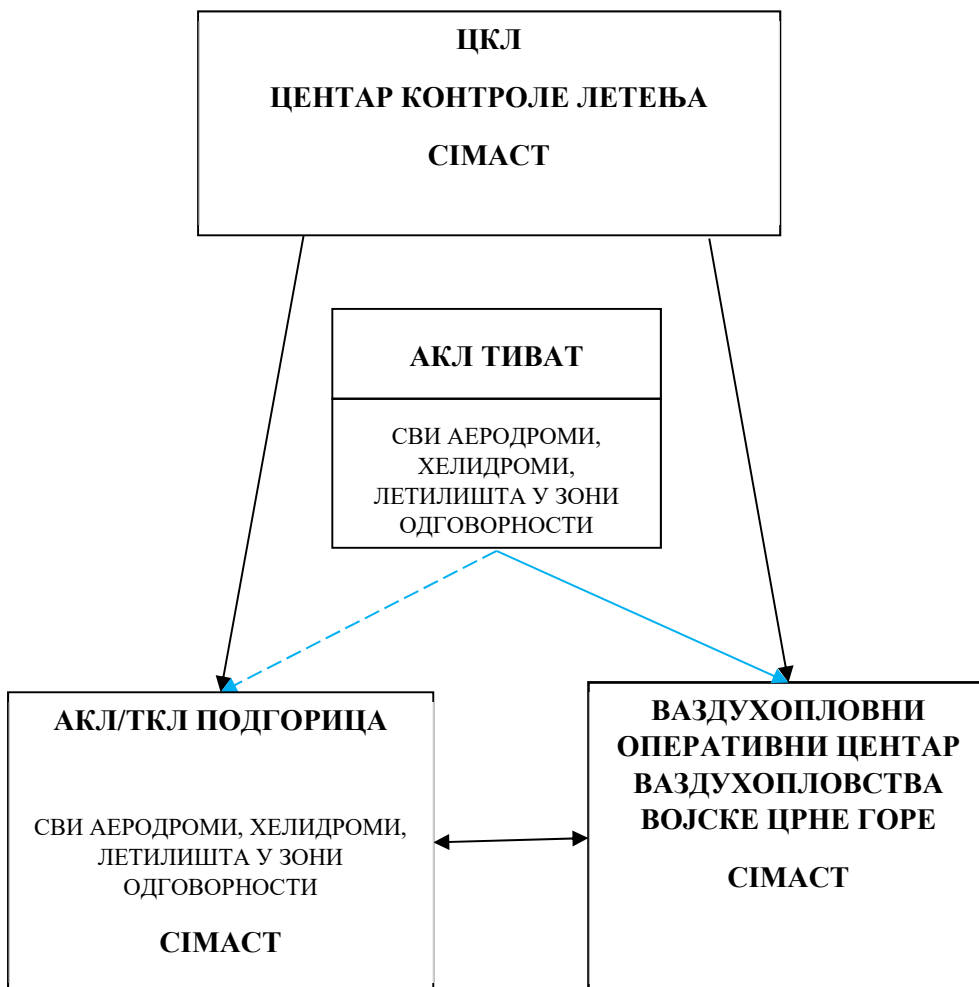
**ШЕМА
НАЈАВЕ И ПРИЈАВЕ ЛЕТОВА У ЦИЉУ
ОБЕЗБЕЂЕЊА ЛЕТЕЊА ВОЈНИХ
ВАЗДУХОПЛОВА**

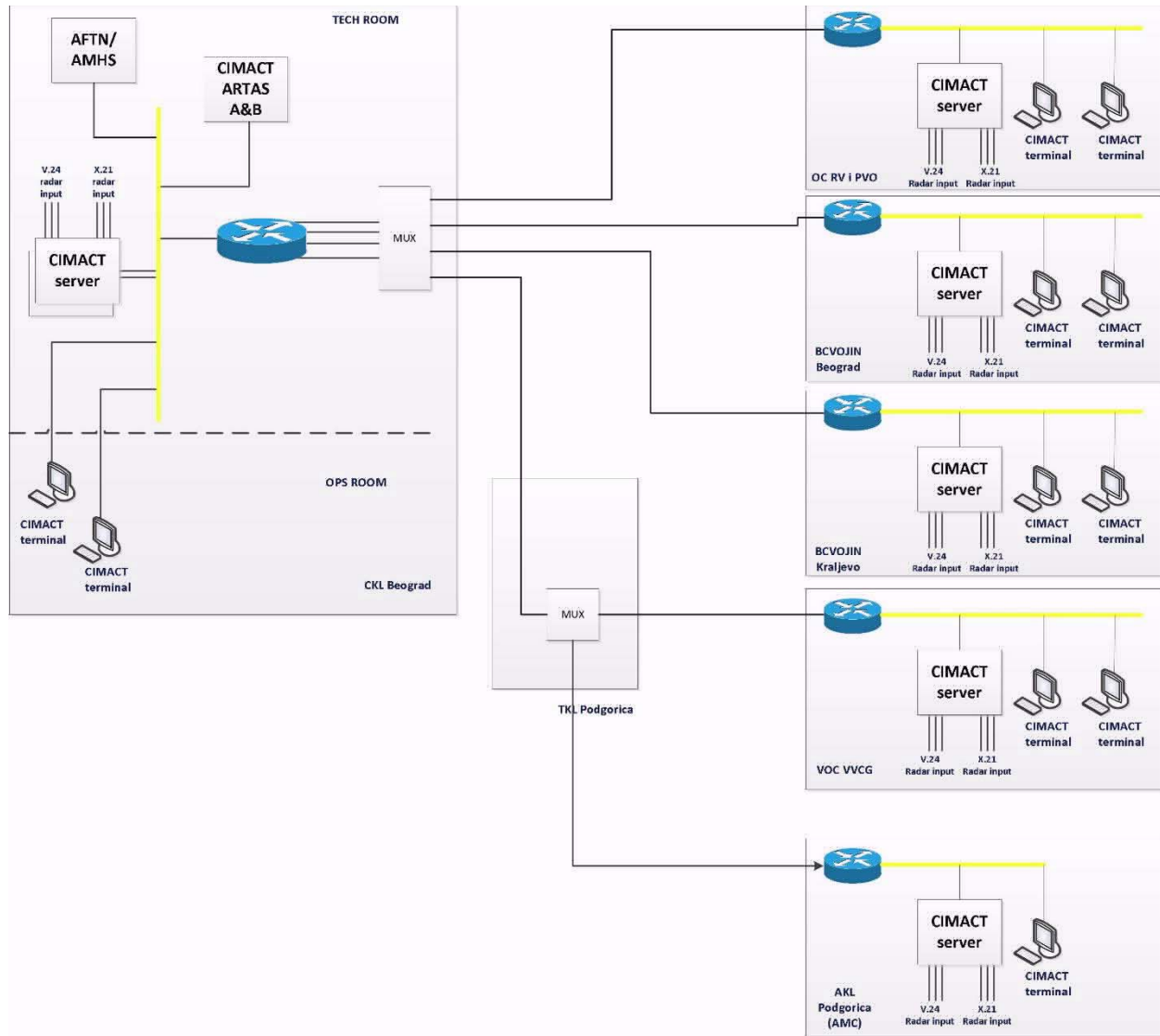
ПРИЛОГ 2 – Шема најаве и пријаве летова ваздухоплова у циљу идентификације

ШЕМА

**НАЈАВЕ И ПРИЈАВЕ ЛЕТОВА ВАЗДУХОПЛОВА У
ЦИЉУ ИДЕНТИФИКАЦИЈЕ**

ПРИЛОГ 3 – Логичка шема реализације СИМАСТ система

ПРИЛОГ 4а – Адресе и телефони за најаву и пријаву летова Војске Црне Горе

Учесник	Телефон	Факс	AFTN адреса	е-адреса
Војска Црне Горе				
ВОЦ ВВЦГ	+382 20 448 747 +382 67 639 403	+382 20 672 802	LYPGYXYX	voc.vvcg@mil.me
ВВЦГ	+382 20 448 610 +382 20 448 615 +382 20 448 612 (до 15:00 радним данима)	+38220448688	LYPGYXYX	letacki.poslovi@mil.me

ПРИЛОГ 46 – Адресе и телефони за најаву и пријаву летова SMATSA доо

SMATSA				
NOF	+381 11 381 4578	+381 11 381 4577	LYBBYNYB	nof@smatsa.rs
ЦКЛ/АСС Шеф смене /Супервизор	+ 381 11 381 4813	+ 381 11 381 4807	LYBAZRZX	accbeograd.sup@smatsa.rs
АКЛ Подгорица /Шеф смене	+382 20 41 40 05	+ 382 20 414 030	LYPGYFYX	sefsmene.pg@smatsa.rs
ARO Подгорица	+382 20 41 40 24	+382 20 41 40 30	LYPGZPZX	aro.pg@smatsa.rs
ARO Тиват	+382 20 41 40 70	+382 32 67 15 50	LYTVZPZX	akltv.aro@smatsa.rs